

ATRAKCJE TURYSTYCZNE

WARTO ZOBACZYĆ – ATRAKCJE PRZYRODNICZE, HISTORYCZNE, KULTUROWE

Zespół Kościoła Parafialnego pod wezwaniem Św. Rocha w Brzozowie

Wpisany do rejestru zabytków pod numerem 160/732W decyzją z dnia 07.05.1962 r.

W skład zespołu wchodzi:

- Kościół murowany wybudowany w latach 1852 – 1857, remont II poł. XIX w.,
- Dzwonnica murowana wybudowana w latach 1852-1857,
- Ogrodzenie murowane wybudowane w latach 1852-1857.

Kościół wzniesiony w latach 1852-1857 dzięki staraniom hrabiego Józefa Kalasantego Ciechomskiego, który ofiarował także 4 hektarowy grunt wokół świątyni. Kościół murowany z cegły, o wyraźnych cechach neoromańskich i neogotyckich. Na narożach wsparty potężnymi skośnymi słupami z kamieni polnych. Budowla jednonawowa wzniesiona na planie prostokąta z wydłużoną od strony zachodniej wieżą. We wnętrzu wydzielone jest prezbiterium, kruchta oraz po bokach zakrystia. Okna ostrołukowe. Wewnątrz znajduje się ołtarz główny pochodzący z drugiej połowy XIX w., dwa ołtarze boczne z doby baroku z mensami rokokowymi, ambona z połowy XIX wieku, blisko dwustuletnia chrzciel-

nica i ława kolatorska z datą 1856 oraz drewniany chór.

Obok świątyni znajduje się dzwonnica murowana z cegły i otynkowana, zbudowana w latach 1852-1857. Znajdują się w niej dzwony: Roch i Andrzej oraz wokół kościoła murowane ogrodzenie z cegły na kamiennej

podmurówce, rozdzielone filarkami z ozdobnym fryzem arkadowym.

Kościół Parafialny pod wezwaniem Świętych Piotra i Pawła w Giżycach

Wpisany do rejestru zabytków pod numerem 66/277/61W decyzją z dnia 25.09.1961 roku.

Kościół murowany, wybudowany w stylu gotyckim w 1439 roku przez biskupa płockiego Pawła Giżyckiego. Świątynia z czerwonej cegły, na planie wydłużonego prostokąta. W roku 1849 gruntownie odrestaurowana. Remont objął m.in. dobudowę kruchty oraz zmianę otworów okiennych. W czasie działań wojennych I wojny światowej kościół został poważnie uszkodzony, wyremontowany pod koniec lat dwudziestych. W czasie II wojny światowej uległ ponownej dewastacji, ponieważ został przeznaczony na stajnię dla koni.

Obecnie wnętrze kościoła pozostaje w stylu neobarokowym. W złoconym ołtarzu znajduje się obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem, zwany Matką Boską Giżycką, sprowadzony przez zakon jezuitów w XVI w. W kościele znajduje się wiele cennych eksponatów m.in. fotel rokokowy z XVIII w., cynkowe lichtarze z XIX w., ornaty z XVII w. oraz freski namalowane przez nieznanego malarza. W pobliżu świątyni znajduje się murowana dzwonnica z trzema dzwonami o imionach: Maryja, Piotr i Paweł.

Na cmentarzu parafialnym znajduje się kaplica wybudowana w 1897 roku. Zaprojektowana przez architekta – Konstantego Wojciechowskiego. Stała się miejscem spoczynku ówczesnych właścicieli Giżyc – rodziny Suskich.

Zespół kościoła parafialnego w Iłowie

Wpisany do rejestru zabytków pod numerem 67/278/61W decyzją z dnia 25.09.1961 r.

Zespół obejmuje:

- Kościół murowany z 1781 roku,
- Dzwonnice murowaną z I połowy XIX w.,
- Ogrodzenie z 4 kaplicami murowanymi.

Kościół murowany, wybudowany w 1781 r., remontowany w 1868 r. Oparty na planie prostokąta z węższym prezbiterium zamkniętym trójbocznie. Od strony zachodniej znajduje się zakrystia, od wschodu Kaplica Św. Stanisława Kostki. W 1915 roku podczas działań wojennych kościół spłonął, odbudowany został w latach dwudziestych. Podczas drugiej wojny światowej służył okupantom jako magazyn zbożowy. Odbudowany i odrestaurowany został dopiero po drugiej wojnie światowej. Ponownie spłonął w 1969 roku. Konse-

kracja odbudowanej świątyni odbyła się w 1976 roku. Od 1977 roku dekretem Kardynała Prymasa Stefana Wyszyńskiego kościół w Iłowie pozostaje pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego.

Na cmentarzu parafialnym znajduje się Kaplica cmentarna drewniana wpisana do rejestru zabytków pod numerem 67/278/61, decyzją z dnia 25.09.1961 r. Powstała najprawdopodobniej w XVII wieku, odrestaurowana w roku 1866. Dobudowano wówczas od strony południowej kruchnę, a od strony północnej zakrystię. Zbudowana z drewna, konstrukcja zrębowa. Kształt prostokątny, z częścią prezbiterialną zamkniętą trójbocznie. Wewnątrz znajduje się chór drewniany, oparty na czterech słupach. Pod obudową ołtarza znajduje się pierwotna rama ołtarzowa, ażurowa z 1700 roku.

Zespół pałacowo-parkowy w Giżycach

Pałac murowany z XVII w., gruntownie przebudowany w 1875 r. W roku 1915 nastąpiło zmniejszenie bryły pałacu, ponownie remontowany w 1945 r. po uszkodzeniach z roku 1939. Obecnie bezstylowy, z charakterystyczną wieżyczką. Wieża nawiązuje historycznie do czasów, kiedy Giżyce należały do biskupa płockiego Pawła Giżyckiego (XV w.), który ufundował tu dwór

obronny (okoliczni mieszkańcy do tej pory pałac w Giżycach nazywają „zameczkiem”). Od nazwiska pierwotnego właściciela wzięła się nazwa miejscowości - Giżyce. W latach 1945-1951 w pałacu mieścił się Uniwersytet Ludowy, a obecnie znajduje się w nim Dom Dziecka, który jest jednocześnie właścicielem pałacu. Pałac został wpisany do rejestru zabytków pod numerem 543 decyzją z dnia 08.03.1985 r.

Pałac otoczony jest dużym parkiem założonym w XVIII w. i przekomponowanym w XIX w. Park wpisany jest do rejestru zabytków pod numerem 162/749W decyzją z dnia 11.06.1965 r.

Dąb szypułkowy rosnący w miejscowości Pieczyńska Iłowskie o obwodzie na wysokości 130 cm - 643 cm i wysokości 25 m jest wpisany do rejestru orzeczeniem Nr 50 Wojewody Płockiego z dnia 29.XII.1980 roku pod numerem EGŻIL.IV-7140/17/80.

Drzewo jest niewątpliwie dumą Iłowa i stanowi znakomitą atrakcję turystyczną. Jest najwspanialszym i najokazalszym pomnikiem przyrody na terenie naszej gminy. Jest okazem porównywalnym do sławnego „Bartka” i oczywiście posiada największy obwód spośród wszystkich drzew rosnących na terenie gminy Iłów.

BAZA NOCLEGOWA I GASTRONOMICZNA

HISTORIA

Wieś gminna Iłów, byłe miasto, posiada w swym centrum charakterystyczny rynek zmieniony obecnie w skwer. Przy pierzei południowej i częściowo wschodniej rynku znajdują się charakterystyczne, zabytkowe kamieniczki.

Teren gminy to obszar pradziejowego osadnictwa towarzyszącego rzece Wiśle. Najstarszym śladem osadnictwa na terenie gminy jest paleolityczne stanowisko położone na południowy zachód od zabudowań wsi Łaziska, na krawędzi terasy erozyjnej rzeki Wisły.

Rozwój osadnictwa w późniejszych okresach dziejowych znajduje potwierdzenie w licznych stanowiskach archeologicznych pochodzących z okresów mezolitu, neolitu oraz epoki brązu. W okresie halsztatu następuje kontynuacja osadnictwa łuzycyjskiego i równolegle zaczyna się też rozwijać na tych samych terenach osadnictwo kultury pomorskiej. Niewiele o osadnictwie można powiedzieć na podstawie źródeł pisanych. Najstarsze wzmianki historyczne dotyczą jedynie Iłowa, jest to wzmianka z 1224 roku, w którym to książę Mazowiecki Konrad darował miejscowość Iłów Cystersom sulejowski, którzy zamienili ją potem z księciem Siemowitem I.

W 1506 r. późniejsi właściciele Iłowa Radzanowscy uzyskali przywilej od króla Aleksandra na założenie miasta na prawie chełmińskim oraz odbywanie 4 jarmarków rocznie i 1 targu tygodniowo.

Duże targi w Iłowie odbywają się do dziś w pierwsze środy po 1 i 15 dniu każdego miesiąca. Świadectwem I Wojny Światowej są mogiły zbiorowe na terenie wsi Obory, w lesie na północ od Iłowa.

W czasie II Wojny Światowej na terenie Iłowa została rozwiązana Armia „Poznań” po przegranej walce w sławnej „Bitwie nad Bzurą”. Śladami toczących się w okolicy bojów są zbiorowe mogiły żołnierskie na cmentarzach w Iłowie, Brzozowie i Giżycach.

Historyczne obiekty w gminie Iłów to przede wszystkim stare budownictwo sakralne. Listę kościołów wpisanych do rejestru zabytków otwiera Zespół Kościoła Parafialnego pod wezwaniem św. Andrzeja w Brzozowie. Murowany obiekt, o wyraźnych cechach neoromańskich i neogotyckich, wzniesiono w II połowie XIX wieku dzięki staraniom hrabiego Józefa Kalasantego. Świątynię wyróżniają zwłaszcza ołtarze: główny, datowany na II połowę XIX wieku oraz ołtarze boczne z doby baroku. Uwagę zwracają też blisko dwustuletnia chrzcielnica, drewniany chór oraz znajdująca się obok świątyni murowana dzwonnica, a w niej dzwony Roch i Andrzej.

Równie wiele eksponatów odnaleźć można w najstarszym kościele powiatu sochaczewskiego, bo wybudowanym w I połowie XV wieku, Kościele Parafialnym pod wezwaniem św. Piotra i Pawła w Giżycach. Wzniesiony prawie 600 lat temu przez biskupa płockiego Pawła Giżyckiego, stracił swój pierwotny kształt w wyniku działań I i II wojny światowej. Dziś wnętrze kościoła pozostaje w stylu neobarokowym. Najcenniejszy skarb tej świątyni to znajdujący się w złoconym ołtarzu obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem, zwany Matką Boską Giżycką, sprowadzony przez zakon jezuitów w XVI wieku. Ale to nie wszystko, na liście zabytków znajduje się cała gama cennych eksponatów, jak choćby cynkowe lichtarze, fotel rokokowy czy freski.

Do zabytków architektonicznych gminy należy również Zespół Pałacowo-Parkowy w Giżycach. Otoczony dużym parkiem XVII-wieczny pałac przypomina o początkach historii Giżyc. Charakterystyczna wieżyczka pałacu nawiązuje historycznie (XV w.) do czasów, gdy właścicielem tych ziem był biskup płocki Paweł Giżycki. To od jego nazwiska wzięła się nazwa miejscowości – Giżyce. Dziś w pałacu mieści się Dom Dziecka.

Rynek w Iłowie

BAZA NOCLEGOWA I GASTRONOMICZNA

NOCLEGI

Gościniec ALMARA

Budy Iłowskie 13
tel. 601 330 029
www.almara.pl

Pensjonat „Pod Wierzbami”

Łądy 7
tel. 24 277 40 71

Gospodarstwo Agroturystyczne „Noclegi u Macieja” Bożena Kamińska

Łądy 14
tel. 24 277 43 86

Agroturystyka „Tagliabue” Sp. z o.o.

ul. Wyzwolenia 5
96-520 Iłów
tel. 24 277 41 54

Gospodarstwo Agroturystyczne „U Edyty” Kamiński Mirosław

Łądy 16
tel. 24 277 40 11
24 277 43 87

Gospodarstwo Agroturystyczne „Pod Jastrzębcem”

Ciołkowski Andrzej
Przejmia 19
tel. 24 277 43 22
600 876 311
www.ciolkowski.pl

Gospodarstwo Agroturystyczne „Narty” Ewa Grzywacz

Narty 5
tel. 887 973 075

Gospodarstwo Agroturystyczne „U Marcina” Cieślak Marcin

Obory 16
tel. 24 277 40 85

„Nad Stawem” Wanda i Andrzej Dragan

ul. 18 Stycznia 4
96-520 Iłów
tel. 24 277 42 76

PUNKTY GASTRONOMICZNE

PUB ARKADIA

ul. Rynek Staromiejski 9
96-520 Iłów

BAR PRZY KOMINKU

Wszeliwy 2
96-521 Brzozów
tel. 693 839 939

LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA
FUNDACJA
AKTYWNI RAZEM

Gmina IŁÓW

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Europa inwestująca w obszary wiejskie.

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Osi 4 Leader, działania „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Publikacja wydana przez Lokalną Grupę Działania Fundacja AKTYWNI RAZEM. Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013 – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE

GMINA IŁÓW - POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I WARUNKI PRZYRODNICZE

Gmina Iłów położona jest w centralnej części kraju, w odległości 40 km od Płocka, ok. 70 km od Warszawy i 80 km od Łodzi. Administracyjnie należy do powiatu sochaczewskiego w województwie mazowieckim.

Teren gminy obejmuje 56 wsi zlokalizowanych na powierzchni 128,5 km². Podzielony jest na 40 sołectw zamieszkałych przez ok. 6 300 mieszkańców.

Gmina Iłów leży na obszarze Niziny Środkowo – Mazowieckiej. Część południowa należy do Równiny Kutnowskiej i jest elementem Wyżyny Gąbińskiej. Część wschodnia od Iłowa do Bzury nosi nazwę doliny Arciechowskiej. Z kolei część północna gminy wchodzi w skład Kotliny Warszawskiej i jest to Dolina Iłowsko – Dobrzykowska rozciągająca się na 1/4 powierzchni gminy. Północną granicę stanowi rzeka Wisła. Ukształtowanie terenu ściśle wiąże się z rzeką. Dno doliny leży na wysokości 61,1 m n.p.m., a najwyższe wzniesienie ma 105 m n.p.m. i znajduje się na terenie wsi Sadowo. Dla porównania na terenie nizin środkowopolskich przeważają wysokości 50-150 m n.p.m.

Na obszarze gminy występują też ukształtowane przez wodę cztery stopnie terasowe. Tereny zlokalizowane wzdłuż brzegu to tereny zalewowe, a oddzielone od koryta wałem przeciwpowodziowym. Charakterystycznym elementem krajobrazu w korycie rzeki są piaszczyste łachy wyniesione ponad powierzchnię wody. Wielkość i wyniesienie zmienia się wraz z poziomem wody. Wysokość względna dochodzi do 2 m przy średnim stanie wody. Wzdłuż koryta możemy zaobserwować pola piasków, wydmy wyniesione w postaci wałów i zagłębienia deflacyjne, podmokłe i zabagnione. Na odcinku Wisły przylegającym do gminy utworzone są faunistyczne rezerваты przyrody: Kępa Rakowiecka o powierzchni 120 ha, Kępa Antonińska o pow. 475 ha i Wyspy Zakrzewskie o pow. 310 ha.

DOLINA WISŁY - PTASI RAJ

Wielka różnorodność gatunkowa ptaków zamieszkujących międzywałę odcinka Wisły wynika ze znacznego zróżnicowania środowisk doliny największej polskiej rzeki, jeszcze nieregulowanej, w dużej mierze niezmienionej ludzką działalnością. Wyspy w różnym stadium rozwoju i udziale roślinności: od piaszczystych ławic, często zmieniających swoje położenie w nurcie rzeki, aż do stałych wieloletnich wysp porośniętych wysoką wikliną, a niekiedy nawet starymi drzewami są miejscem gnieźdzenia się blisko 200 gatunków ptaków. Obok pospolitych gatunków spotkać można tu ginące gatunki roślin i zwierząt zamieszczane w Polskich Czerwonych Księgach m.in. bielika, kormorana czarnego, puszczyk, siewczkę obrożną, sokoła wędrownego, bobra europejskiego, wydrę i inne.

Rynek w Iłowie

Iłów municipality - geographical location and natural environment

Iłów municipality is located in the central part of the country, 40 km from Plock, 70 km from Warsaw and 80 km from Łódź. Administratively it belongs to the Sochaczew district in the Mazovian voivodship.

The municipality includes 56 villages and covers an area of 128.5 km². It is divided into 40 rural administrative units and is inhabited by about 6300 people.

Iłów municipality lies in the Central Mazovian Plain. Its northern border is the River Vistula. The character of the landscape is closely associated with the river.

A characteristic element of this section of the river are sandbanks which are elevated above the surface of the water. Along the river channel, we can see fields of sand, elevated dunes in the form of embankments and deflationary de-

pressions and marshy wetlands. In the section of the Vistula adjacent to the municipality there are 3 nature reserves: Rakowiecka Island, with an area of 120 hectares, Antonińska Island with an area of 475 hectares, and the Zakrzewskie Islands with an area of 310 hectares.

The great variety of bird species inhabiting the embankment area of the Vistula is due to the wide variety of habitats to be found in the valley of Poland's largest river, a river which is still relatively wild and unspoilt. Islands, which range from shifting sandy shoals to permanent wicker-covered islands, and sometimes even old trees, serve as nesting sites for nearly 200 species of bird. Beside common species, it is also possible to see rare and endangered species of plants and animals such as white-tailed eagles, cormorants, common kestrels, ringed plovers, peregrine falcons, European beavers, otters, and others.

NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE

WAŻNE ADRESY I TELEFONY

- ◆ **Urząd Gminy Iłów**
ul. Płocka 2
Iłów
Tel. 24 267 50 80
- ◆ **Urząd Pocztowy**
ul. Rynek Staromiejski 25
Iłów
Tel. 24 277 41 99
- ◆ **Apteka**
ul. Rynek Staromiejski 24
Iłów
Tel. 24 277 41 17
- ◆ **Gminny Ośrodek Kultury**
ul. Płocka 8
Iłów
Tel. 24 277 41 87
- ◆ **Ośrodek Zdrowia w Iłowie**
ul. Plac Kasztanowy 6
Iłów
Tel. 24 277 41 26
- ◆ **Ośrodek Zdrowia w Brzozowie**
Brzozów Stary 65
Tel. 24 277 47 04
- ◆ **Posterunek Policji**
ul. Rynek Staromiejski 20A
Iłów
Tel. 46 863 73 54
- ◆ **Lecznica Zwierząt**
ul. Wyzwolenia 26
Iłów
Tel. 24 277 41 03
- ◆ **Biblioteka**
ul. Wyzwolenia 3
Iłów
Tel. 24 277 40 52
- ◆ **Bank Spółdzielczy**
ul. Płocka 4
Iłów
Tel. 24 277 41 16
- ◆ **Vistula Bank Spółdzielczy**
ul. Handlowa 1
Iłów
Tel. 24 277 40 36
- ◆ **Stacja paliw „Targes”**
ul. Handlowa 1
Iłów
Tel. 24 277 41 05

LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA FUNDACJA AKTYWNI RAZEM

Lokalna Grupa Działania Fundacja AKTYWNI RAZEM jest partnerstwem trójsektorowym powstałym w ramach podejścia Leader. Lokalna Grupa Działania (LGD) to grupa osób reprezentujących miejscową społeczność, zaangażowana w działania na rzecz rozwoju lokalnego. W ramach LGD działają przedstawiciele trzech sektorów: publicznego (samorządy), społecznego (organizacje pozarządowe) oraz gospodarczego (przedsiębiorcy).

Celem działania Fundacji AKTYWNI RAZEM jest realizacja działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i wspieranie inicjatyw na terenie gmin: Baruchowo, Gąbin (gm. miejsko – wiejska), Gostynin, Iłów, Kowal (gm. wiejska), Kowal (gm. miejska), Łąck, Nowy Duninów, Sanniki, Pacyna, Słubice oraz Szczawin Kościelny.

OPRACOWANIE:
Urząd Gminy w Iłowie

ul. Płocka 2
96-520 Iłów

tel./fax 24 267 50 80

www.ilow.pl
e-mail:sekretariat@ilow.pl

WYDAWCA:
Lokalna Grupa Działania
Fundacja AKTYWNI RAZEM

ul. Brzozowa 1, 09-520 Łąck
tel./fax 24 276 61 33

www.aktwnirazem.pl
e-mail: aktywni.razem@wp.pl

WAŻNE ADRESY I TELEFONY

Siedziba gminy

Gimnazjum w Iłowie

Hala sportowa w Iłowie